

Hørings svar - forslag til endringer i eksportkontrollforskriften

Deres ref.: **Vår ref.:** **Prosjektnummer / Referanse:** **Dato**
Hørings svar UD 2022 Eksportkontroll 22.06.2022

Innhold

Innhold	1
1 Oppsummering av SINTEFs vurdering	2
2 Litt om SINTEFs virksomhet.....	3
3 SINTEFs kommentarer til endringsforslagene	4
3.1 Forskriftens virkeområde må bli mer treffsikkert	4
3.2 Manglende harmonisering med regelverket i EU og Storbritannia	4
3.3 Behov for praktisk tilnærming i lisensprosessen	5
3.3.1 Generell kunnskapsoverføringslensens.....	5
3.3.2 Individuell lisens.....	6
3.4 Tap av mulighet til å rekruttere kandidater i verdensklasse	7
3.5 Behov for presisering av unntaksbestemmelsene.....	8
3.5.1 Mastergradsstudenter	8
3.5.2 Grunnforskning	8
3.5.3 Publiseringer og informasjon som er tilgjengelig i det offentlige rom	8
3.6 Kunnskapsoverføring her i landet til bruk i utlandet.....	9
3.7 Saksbehandlingskapasitet i UD	9
3.8 Stort behov for veiledning og utdanning.....	10
3.9 Tilbakevirkende kraft	10
3.10 Negative økonomiske konsekvenser ved foreslått endring av forskrift	10
4 Konklusjon	11
5 Kontaktinformasjon	12

1 Oppsummering av SINTEFs vurdering

SINTEF takker Utenriksdepartementet (UD) for muligheten til å gi høringsuttalelse til endringer i eksportkontrollforskriften datert 28. mars 2022.

SINTEF støtter intensjonen om et ansvarlig regelverk som er tydelig i møte med sikkerhetsutfordringer. Vi har innspill for å sikre at regelverket er smidig nok til å kunne utøves i hverdagen for SINTEF, et verdensledende forskningsinstitutt og en betydelig aktør for norsk forskning og utvikling med om lag 7.000 oppdrag i samarbeid med 3.200 kunder. Vår kunnskap og innovasjon bidrar til å løse store samfunnsutfordringer og tilfører konkurransekraft til næringslivet, som står overfor store omstillingsutfordringer i det grønne og digitale skiftet, som også krever svært mye utveksling av informasjon, prototyper o.l. med kunder og samarbeidspartnere i Europa. En nærmere samordning med regelverket i EU og Storbritannia vil være ett viktig tiltak for å oppnå alt dette.

Slik regelverket er utformet i høringsutkastet skaper det betydelig usikkerhet for muligheten til å drive konkurransedyktig høyteknologisk og næringsrettet forskning i Norge. Dette vil igjen ramme norsk industri hardt, og det kan ikke være intensjonen med forskriften. Den må derfor gjennomarbeides og strammes inn vesentlig for å begrense unødvendige og utilsiktede negative økonomiske og praktiske konsekvenser.

I tillegg må UD sikre at saksbehandling ved lisenssøknader foregår raskt, transparent og muliggjør at forskningssektoren kan fortsette å levere på sitt samfunnsoppdrag i samme omfang og av samme kvalitet som nå.

SINTEFs kommentarer til endringsforslagene er oppsummert i ti punkter her og beskrevet nærmere i kapittel 3.

1. Forskriftens virkeområde må bli mer treffsikkert
Kriteriet om at det må søkes lisens for all kunnskapsoverføring som «*kan styrke et lands militære evne*» er upresist og altomfattende, og vil kunne få dramatiske konsekvenser. Forskriften bør strammes inn til mer presist å rette seg mot flerbruksteknologi i en snevrere forstand, slik vi antar er dens formål
2. Manglende harmonisering med EU og Storbritannia
SINTEF ber UD om å legge til rette for at norske forskningsinstitusjoner kan samhandle og konkurrere på like vilkår som tilsvarende virksomheter i EU og andre nærstående land.
3. Behov for praktisk tilnærming i lisensprosessen
For at det skal kunne være en viss forutsigbarhet må generell kunnskapsoverføringslisens gi tillatelse til å overføre all kunnskap på liste II til alle nærstående land. SINTEF anbefaler også at en individuell kunnskapsoverføringslisens kan omfatte all kunnskapsoverføring på liste II når lisens skal utstedes for nåværende og nye utenlandske ansatte.
4. Tap av mulighet til å rekruttere kandidater i verdensklasse
UD bes om å gi tydelig avklaringer på hvilke nasjonaliteter/landgrupper som ikke kan påregne lisens innen utvalgte sensitive teknologiområder, med henvisning til varelister II.
5. Behov for presisering av unntaksbestemmelsene
Det er behov for presisering av grense for unntaksbestemmelsene. SINTEF ber UD innføre samme unntaksbestemmelser for publisering som USA.

6. Kunnskapsoverføring her i landet for bruk i utlandet
SINTEF støtter UD's forslag om at botid i Norge ut over 8 år likestilles med norsk statsborgerskap innenfor eksportkontrollreglene. I denne forbindelse bes det om at UD sier noe om kunnskapssektorens informasjonsplikt i forbindelse med overlevering av lisenspliktig teknologi til norske aktører.
7. Saksbehandlingskapasitet i UD
Departementet må sikre tilstrekkelig kapasitet ved innføringen av forskriftsendringen slik at lisenssøknader ikke blir liggende, og at forskningsinstituttene ikke mister oppdrag og internasjonal ekspertkompetanse i forbindelse med rekruttering på grunn av lange saksbehandlingstider. Det må være mulig å få lisens for utenlandske ansattes påregnelige arbeidsområder, basert på avdelingens fagområde, allerede før ansettelse. Akseptabel saksbehandlingstid er to uker. SINTEF ber UD vurdere svensk modell, ved å legge saksbehandling til et underliggende organ.
8. Stort behov for veiledning og utdanning
Veilederen må suppleres med vesentlig mer presise og utdypende forklaringer og eksempler.
9. Tilbakevirkende kraft
Forskriftsendringene bør gjøres gjeldende kun for aktiviteter som påbegynnes etter at den nye forskriften trer i kraft. Ikrafttredelsestidspunktet bør gi aktørene god tid til å tilpasse seg.
10. Negative økonomiske konsekvenser ved foreslått endring av forskrift
Endringen er forståelig, men forslag som foreligger vil kunne medføre tap av prosjekt-, rekrutterings- og samarbeidsmuligheter med tilhørende inntekter og det vil i tillegg kunne øke våre kostnader. SINTEF henviser til Abelias og FFAs hørings svar for ytterligere belysning av negative konsekvenser for sektoren og industrien.

2 Litt om SINTEFs virksomhet

SINTEF er et av de største forskningsinstituttene i Europa med omsetning på om lag 3,8 milliarder kroner årlig i et konkurranseutsatt marked. SINTEFs visjon er "Teknologi for et bedre samfunn". Vår forskning skal bidra til å løse utfordringene som beskrives i FNs bærekraftsmål, og bidra til en grønn digital omstilling som løser samfunnsproblemer og utvikler konkurransekraft i næringsliv og offentlig sektor. Forskningsinstituttene har en viktig og anerkjent rolle for å lykkes med store samfunnsendringer, ref. bl.a. OECDs siste rapport på temaet¹.

I 2021 gjennomførte SINTEF **6 927 prosjekter** for **3 220 store og små oppdragsgivere**, som omfatter oppdrag for både private og offentlige kunder. SINTEF gjennomfører et stort antall prosjekter i samarbeid med kunder knyttet til Forskningsrådets næringsrettede programmer. Deltakelse i de store og langsiktige forskningsprogrammene og -sentrene som delfinansieres av det offentlige etter hard konkurranse, innebærer betydelig samspill med norske og internasjonale kunder.

For å fylle vår rolle i samfunnet, må vi evne å **utvikle internasjonale nettverk og globalt konkurransedyktige løsninger**, som bringer oppdatert kunnskap til våre kunder, og knytter deres virksomhet til den internasjonale forskningsfronten. Internasjonal omsetning i 2021 var 538 millioner kroner. Dette tilsvarer 14 prosent av SINTEFs totale omsetning. Vi har levert oppdrag for kunder i 60

¹ Larrue, P. and O. Strauka (2022), "The contribution of RTOs to socio-economic recovery, resilience and transitions", *OECD Science, Technology and Industry Policy Papers*, No. 129, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ae93dc1d-en>.

land. SINTEF er den klart største norske deltakeren i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, der norske myndigheter har investert 25 milliarder kroner, og forventer en returrate på 2,8 prosent. I programmet Horisont 2020, som ble avsluttet i 2020, hentet SINTEF hjem 2,2 milliarder kroner fordelt på rundt 300 prosjekter, hvor vi i stor grad samarbeider med internasjonale partnere, norsk næringsliv og offentlige aktører. **Vitenskapelig publisering (kunnskapsoverføring) på et høyt, internasjonalt nivå er avgjørende for å komme i posisjon for dette.**

3 SINTEFs kommentarer til endringsforslagene

Det er foreslått endringer i tre bestemmelser i eksportkontrollforskriften.

Det kommer frem av høringsnotatet at endringene i forskriften kun er ment som en tydeliggjøring av eksisterende regelverk og at formålet er å tydeliggjøre at eksportkontrollregelverket også omfatter kontroll av visse overføringer av kunnskap med potensielt militære anvendelser. SINTEF tar til etterretning at det etter gjeldende rett er hjemmel til å kontrollere kunnskapsoverføring innenfor eksportkontrollregelverkets område. Dette inkluderer også tilfeller der kunnskapsoverføringen skjer i Norge dersom informasjonen vil bli brukt i utlandet. Samtidig er vi opptatt av at kontrollen ikke gjøres mer byrdefull enn samfunnsikkerhetsbehovene reelt sett tilsier.

3.1 Forskriftens virkeområde må bli mer treffsikkert

Forskriften pålegger SINTEF å søke lisens for kunnskapsoverføring som «*kan styrke et lands militære evne*», eller "*kan tjene til å utvikle et lands militære evne*". Dette gjelder kunnskapsoverføring «*som ytes i utlandet eller her i landet for bruk i utlandet*», som blant annet vil omfatte vitenskapelige publiseringer.

Det er upresise og altomfattende begreper, i en tid med økende overlapp/konvergens mellom militære og sivile teknologier og metoder. På årets NHO-konferanse sier for eksempel den tidligere finske statsministeren Alexander Stubb at vi må tenke oss en verden der alt kan brukes som et våpen, også saker som burde binde oss mer sammen; teknologi, informasjon, energi og handel.

SINTEF tror ikke hensikten med forskriften er å forhindre informasjons- og teknologioverføring på alle tenkelige områder som kan ha flerbruksanvendelser. I så fall ville det i for stor grad kunne påvirke Norges muligheter til å delta i høyteknologisk industri og forskning. Lest bokstavelig ville reglene kunne ramme en stor andel av norske forskeres vitenskapelige publiseringer på viktige områder som energi, materialer og digitale teknologier. Dette ville være dramatisk, og svært vanskelig å praktisere.

SINTEFs anbefaling er at forskriften strammes inn til mer presist å rette seg mot flerbruksteknologi i en snevrere forstand, slik vi antar at er dens formål.

3.2 Manglende harmonisering med regelverket i EU og Storbritannia

EU innførte 21. mai 2021 en ny forordning om kontroll av eksport av flerbruksvarer (EU 2021/821), som et overordnet regelverk. I tillegg har det enkelte EU-land nasjonale regelverk. SINTEF er overrasket over at forordningen ikke er omtalt i høringsnotatet og vi savner en begrunnelse for hvorfor harmonisering av regelverkene ikke er vurdert.

Manglende harmonisering gjelder blant annet vilkåret i forslaget §5a "som ytes i utlandet eller her i landet for bruk i utlandet". Etter EUs forordning skjer eksport av teknologi når informasjonen overføres utenfor Unionens tollområde. Dette vil blant annet medføre at en publikasjon som et tysk forskningsinstitutt sender til en forlegger for publisering enten i Tyskland eller i et annet EU-land ikke trenger lisens for denne overføringen. Det er forlegger som har ansvar for å vurdere behov og eventuelt søke lisens før publisering.

Ovennevnte bestemmelse gjør også at forskningsinstitutt i EU ikke må gjøre en vurdering av om informasjonen skal benyttes i utlandet. Det er mottaker av informasjon som vil være ansvarlig for å søke lisens dersom informasjonen skal deles utenfor unionen. En tilsvarende bestemmelse i det norske regelverket hadde vært hensiktsmessig da den plasserer ansvaret for lisens hos den som faktisk gjennomfører kunnskapsoverføringen.

Det er også viktige forskjeller i hvordan utforming, omfang og gyldighet til de generelle lisensene er skissert. EU har gitt generelle eksporttillatelser for en rekke land. Eksport til Norge og andre nærstående land kan foretas ved kun å varsle kompetent myndighet første gang eksporttillatelsen tas i bruk.

SINTEF har, som de fleste utdannings- og forskningsinstitusjoner et utstrakt internasjonalt samarbeid og et spesielt godt samarbeid med europeiske utdannings- og forskningsinstitusjoner, i tillegg til europeiske industrivirksomheter. Dagens system med eksportlisens er lite fleksibelt i samarbeidsprosjekter med partnere i EU-land. Eksempelvis i et prosjekt hvor SINTEF jobbet sammen med andre institusjoner i EU med utvikling av et undervannskamera. Utstyret ble under utvikling sendt frem og tilbake over grensene mellom Norge, Tyskland, Italia og Spania. Hver gang det skulle ut av Norge måtte SINTEF søke om eksporttillatelse, da det hadde vært mindre justeringer i teknologien. Dette skapte typisk 1-2 ukers forsinkelse hver gang utstyret hadde vært i Norge, og medførte tapt tid og penger i et prosjekt med mange aktører og krav til høyt tempo. Mangel på harmonisering og smidig samhandling med EU medfører betydelig merarbeid og risiko for forsinkelser i prosjekter. Manglende forutsigbarhet rundt norske aktører vil også medføre risiko for å bli valgt bort som samarbeidspartner. Byrden på virksomhetene reduseres ved likt regelverk som våre nærstående land.

SINTEF finner det underlig, og ser ingen rimelige argumenter for, at våre nærmeste allierte har så forskjellige rammebetingelser. **SINTEF ber UD i samråd med berørte departementer, fagavdelinger og andre faginstanser sikrer en helhetlig tilnærming, som bidrar til at norske forskningsinstitusjoner kan samhandle og konkurrere på like vilkår som tilsvarende virksomheter i EU og andre nærstående land.**

3.3 Behov for praktisk tilnærming i lisensprosessen

UD vurderer innføringen av to typer lisenser på området.

3.3.1 Generell kunnskapsoverføringslisens

SINTEF er positive til at det innføres en generell lisens for kunnskapsoverføring til spesifiserte land.

Høringsnotatet beskriver ikke hvor omfattende denne lisensen vil være.

SINTEFs aktiviteter endres kontinuerlig og det vil ikke være hensiktsmessig med en generell kunnskapsoverføring som inneholder en presis og uttømmende beskrivelse av teknologien det arbeides med i en portefølje på søknadstidspunktet.

Vi vil oppfordre UD til å følge EU og Storbritannias praksis med generelle eksporttillatelser hvor den som ønsker å benytte eksporttillatelsen må registrere seg første gang den benyttes. En slik praksis vil være transparent, forutsigbar, og gjøre det lettere for våre samarbeidspartnere å gjøre seg kjent med det norske regelverket.

Dersom det blir lagt begrensninger i den generelle kunnskapsoverføringslisensen, vil den ikke være hensiktsmessig og norske universitet og forskningsinstitutter vil bli pålagt en større byrde enn våre internasjonale samarbeidspartnere og konkurrenter. Rapporteringskrav til generell kunnskapsoverføringslisens bør frafalles.

SINTEF viser til våre kommentarer om harmonisering av regelverk med EU og Storbritannia. SINTEF foreslår en vid generell eksporttillatelse som gir tillatelse til å overføre all kunnskap på liste II til alle nærstående land (EU, Storbritannia, Canada, USA, etc). Dette vil gi norske virksomheter nødvendig forutsigbarhet og like konkurransevilkår som våre internasjonale samarbeidspartnere.

3.3.2 Individuell lisens

Dersom aktiviteten ikke faller inn under den generelle kunnskapsoverføringslisensen må det søkes individuell lisens for den enkelte medarbeider. Det er uklart om det er noen forskjeller fra dagens lisens og den foreslåtte individuelle kunnskapslisensen.

SINTEF har i dag 150 medarbeidere fra land utenfor EU, EØS, NATO og andre nærstående land og det er derfor positivt at den individuelle kunnskapslisensen kan være i et helt arbeidsforhold. En individuell lisens må heller ikke være for snever, det må for eksempel kunne gis lisenser som omfatter alle teknologier som fremgår i kategori 2, i vareliste II, og ikke kun på detaljnivå.

UD utsteder i dag ikke lisenser for det de kaller «potensielle fremtidige forhold», selv om dagens forskrift ikke inneholder en slik begrensning. Det betyr at vi ikke kan få avklart om en kandidat som rekrutteres til en stilling der det er å forvente at den ansatte vil jobbe med lisenspliktig teknologi, vil kunne få lisens. Dette skaper en svært vanskelig situasjon, fordi vi som arbeidsgiver da kan ende opp med å ha brukt mye ressurser på å rekruttere en ansatt som vi så ikke kan sette i arbeid, som så må settes til andre oppgaver enn det vedkommende er rekruttert for, eventuelt gis oppsigelse på grunn av manglende oppgaver, noe som er etisk uakseptabelt for den ansatte, og svært skadelig for vår evne til å drive effektivt og være en attraktiv arbeidsgiver. Det må gjøres mulig å få lisens for potensielle ansattes sannsynlige arbeidsoppgaver, ut fra stillingsbeskrivelsen og den tiltenkte faggruppes arbeidsfelt.

Ved eventuelle endringer som gjør at stillinger innebærer lisenspliktig kunnskapsoverføring eller bruk av lisenspliktig utstyr og teknologi, må det i dag søkes om lisens for hvert enkelt prosjekt eller bruk. For at det skal være forutsigbart og fleksibelt er det viktig at de individuelle lisensene også kan utstedes for teknologi og utstyr som den enkelte ansatte kan komme til å arbeide med i fremtiden. Dersom det ikke kan søkes om lisens før et eventuelt prosjekt er på plass vil det i mange tilfeller medføre usikkerhet om hvorvidt SINTEF kan ta på seg oppdrag og eller delta i et prosjekt. Når SINTEF hvert år gjennomfører 7000 prosjekter, sier det seg selv at det må finnes en praktisk ordning.

SINTEF anbefaler at individuelle kunnskapsoverføringslisenser som utstedes i forbindelse med et arbeidsforhold må tilpasses arbeidsgivers behov og at lisensen kan gå så langt som å omfatte all kunnskapsoverføring av teknologi på liste II.

3.4 Tap av mulighet til å rekruttere kandidater i verdensklasse

Det store behovet for grønn og digital omstilling har ført til en sterk og global kamp om talentene, særlig innen teknologi. 27 prosent av SINTEFs ansatte har sin opprinnelse utenfor Norge. Det er om lag 80 ulike nasjonaliteter representert. Dette viser at SINTEF er attraktiv for internasjonale forskere, og at vi bidrar til å rekruttere høyt kvalifisert arbeidskraft til Norge, som beriker samfunnet med oppdatert kunnskap fra den internasjonale forskningsfronten, noe som igjen gjør det lettere å knytte relasjoner til internasjonale kunder og samarbeidspartnere, og bl.a. oppnå regjeringens ambisjoner om økt eksport. Som det heter i regjeringens Panoramastrategi: Slikt Internasjonalt kunnskapsamarbeid er avgjørende for at vi skal videreutvikle oss som kunnskapsnasjon.

Den største andelen ikke-norske medarbeidere i SINTEF kommer fra Tyskland og Frankrike. Men SINTEF har også 150 medarbeidere med statsborgerskap fra land som ligger utenfor EU/EØS, NATO og andre såkalt nærstående land. Disse er verdifulle kollegaer generelt, og spesielt fordi de gjør at norsk næringsliv og offentlig sektor får tilgang på kompetanse på svært viktige teknologiområder hvor det ikke er mulig å rekruttere tilstrekkelig mange fra Norge og nærstående land.

UD har bekreftet at omtalen av personer med dobbelt statsborgerskap kun gjelder personer med dobbelt utenlandsk statsborgerskap og ikke personer som har dobbelt statsborgerskap hvor norsk er det ene, dette legges til grunn i SINTEFs hørings svar. UD foreslår også at 8 års botid i Norge likestilles med norsk statsborgerskap. **SINTEF er positiv til innføring av denne endringen.** De som har bodd lenge i Norge får større tilknytning til landet og det er derfor hensiktsmessig å innføre en slik forståelse. Det kunne også vært hensiktsmessig å vurdere om ansatte som har fått innvilget permanent bosettingstillatelse har tilstrekkelig tilknytning til Norge.

I lys av hvor krevende det er å få tilgang til nok kompetanse, og hvor mye ressurser og tid som kreves for å rekruttere talent på viktige områder, er det **behov for tydeligere avklaringer fra UD's side.** Det er behov for presisering på hvilke nasjonaliteter/landgrupper som ikke kan påregne lisens innen utvalgte sensitive teknologiområder, med henvisning til vareliste II. Denne listen bør være så snever som mulig, i lys av de viktige samfunnsoppgavene våre medarbeidere bidrar til å løse. For SINTEF gir internasjonale medarbeidere tilgang på verdifull vitenskapelig og kulturell kompetanse og vi må kunne rekruttere kandidater i verdensklasse for å bidra til regjeringens ambisjoner om grønn, digital omstilling og eksport, samt for å etterleve vår ambisjon om å utøve forskning og innovasjon i verdensklasse.

UD bes om å gi tydelig avklaringer på hvilke nasjonaliteter/landgrupper som ikke kan påregne lisens innen utvalgte sensitive teknologiområder, med henvisning til vareliste II.

3.5 Behov for presisering av unntaksbestemmelsene

3.5.1 Mastergradsstudenter

SINTEF mener det er fornuftig at UD foreslår å gå bort fra kravet om lisens for kunnskapsoverføring til mastergradsstudenter. Dette begrunnes med at denne informasjonen i stor grad er åpent tilgjengelig og medfører at lisensplikten kun ligger på et nivå tilsvarende doktorgrad.

Det bør likevel utdypes hvor grensen går, flere av SINTEFs ansatte har mastergrad og jobber ofte sammen med Ph.d.-kandidater innenfor et fagområde, disse vil stort sett jobbe på et nivå som er høyere enn studentnivå.

3.5.2 Grunnforskning

Det at det er ulik definisjon av grunnforskning i eksportkontrollregelverket og i academia vil medføre en utfordring. Grunnforskning er et begrep som blant annet benyttes i OECDs "Frascati Manual"². **UD bes om å benytte annet begrep enn grunnforskning samt tydeliggjøre innholdet for å beskrive unntak fra lisenskravet.**

3.5.3 Publiseringer og informasjon som er tilgjengelig i det offentlige rom

Publisering av forskningsresultat vil medføre at kunnskapsoverføringen skjer globalt, noe som etter forslag til forskriftsendring vil medføre krav om individuell lisens for alle publikasjoner som omfatter kunnskapsoverføring av flerbruksteknologi. Med den altomfattende definisjonen av flerbruksteknologi som fremgår av høringsforslaget, vil dette kunne føre til at hele vitenskapen, som baserer seg på publisering, stopper opp på viktige områder.

Unntaksbestemmelsene legger opp til at det kun er informasjon som allerede er tilgjengelig i det offentlige rom som er unntatt fra lisens. Dette i kontrast med de amerikanske EAR-reglene hvor informasjon som er *ment å publiseres* er unntatt fra lisensplikt.

Alle vitenskapelige publikasjoner må per definisjon ha en nyhetsverdi. Dette betyr at forskerne må søke om lisens for å publisere forskning som faller inn under forskriftens tilsynelatende svært vide virkeområde, ref. punkt 3.1 over. Tilsvarende vil gjelde forskernes mulighet til å offentlig dele resultat fra prosjekter og spesielt offentlig finansierte prosjekter på konferanser og i møter.

Det vil kunne være svært utfordrende for forskere ved universiteter, høyskoler og institutter å innhente lisenser før publiseringer og deltakelse i konferanser og det vil kunne legge en enorm administrativ byrde på departementet. Det er svært ønskelig at UD gir en beskrivelse av hvordan prosessen for godkjenning av publikasjoner er planlagt å være.

Etter SINTEFs syn burde UD vurdere å innføre en tilsvarende bestemmelse i Norge som i USA, da lisensplikt på publiseringer vil legge begrensninger på den akademiske friheten.

SINTEF ber UD om å innføre samme unntaksregler for publisering som USA.

² OECDs "Frascati Manual", Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development.

3.6 Kunnskapsoverføring her i landet til bruk i utlandet

Som omtalt over, har denne bestemmelsen ikke noen tilsvarende bestemmelse i EU-forordningen.

SINTEF hadde gjerne sett en mer utfyllende beskrivelse av "*for bruk i utlandet*" i forbindelse med kunnskapsoverføring til norske virksomheter, gjerne med bruk av eksempler. SINTEF eksporterer teknologi og i teorien kan det meste benyttes i utlandet. Dette reiser mange spørsmål:

- Det er mange store og små norske selskaper som er eid av utenlandske aktører, og flere av disse er aktive og viktige deltakere i norske forsknings- og innovasjonsprosjekter. Når vil kunnskapsoverføring til slike selskaper rammes?
- Det er mange norske selskaper som har aktivitet i hele verden. I hvilken grad må vi ta stilling til deres bruk av informasjonen vi overfører til dem?
- Og vil dette dekke de utenlandske medarbeiderne fra ikke-nærstående land som arbeider hos våre kunder og samarbeidspartnere i nærstående land? Vil vi som giver av kunnskap være den som må søke lisens, eller har mottakerorganisasjonen et ansvar for å klarere sine ansatte?

SINTEF ber UD om å være tydelige på om kunnskapssektoren har informasjonsplikt, og eventuelt omfanget av denne, i forbindelse med overlevering av lisenspliktig teknologi og kunnskap til norske aktører.

SINTEF ber UD om å bekrefte at det ikke vil være nødvendig å sjekke statsborgerskapet til den personen som faktisk mottar leveransen (kunnskapsoverføringen) på vegne av en norsk virksomhet.

3.7 Saksbehandlingsskapasitet i UD

SINTEF vil understreke at det er nødvendig at departementet har tilstrekkelig kapasitet ved innføringen av forskriftsendringen slik at lisenssøknader ikke blir liggende, og at forskningsinstituttene ikke mister oppdrag på grunn av lange saksbehandlingstider. Dette er spesielt viktig i en tid som krever store og raske omstillinger for å henge med i konkurransen om grønn og digital omstilling.

Vi har erfart at det allerede før innskjerpingen av reglene kan ta lang tid å få svar på enkelte lisenssøknader. Vi registrerer at departementet forventer en økning i antall søknader ved iverksettelsen av forskriftsendringene, mens antall henvendelser forventes flate ut etter hvert. En slik antagelse om at saksbehandlingsmengden vil være håndterbar må hvile på en plan om å ta en praktisk tilnærming til lisensprosessen, slik vi anbefaler over.

SINTEF ber likevel UD være svært omhyggelig med å kvalitetssikre at det stilles tilstrekkelig saksbehandlingsskapasitet til rådighet før implementering, for det vil være svært ødeleggende for våre kunders prosjekter og for vårt og Norges omdømme som et verdensledende forskningsinstitutt dersom det oppstår store forsinkelser.

I tillegg til behandling av søknader vil det være behov for veiledning. På nåværende tidspunkt er servicetelefonen stengt på grunn av kapasitetsutfordringer - dette må unngås.

Som omtalt over er SINTEF er også bekymret for lisenskrav for førstegangspubliserings av forskningsresultat og behandling av lisenssøknader. Kontroll av publisering av forskningsresultat vil kunne medføre en enorm byrde på UD i tillegg til at en kontroll vil medføre forsinkelser i publisering.

Det er i dag UD som er ansvarlig for gjennomføring av eksportkontrollen i Norge, herunder politikktutvikling og deltakelse i internasjonalt samarbeid i tillegg til saksbehandling av lisenssøknader.

SINTEF ber UD vurdere svensk modell, etter mønster av *Inspeksjonen for Strategiska Produkter*, der saksbehandling er lagt til et underliggende organ. Tilsvarende løsning er benyttet i Norge ved å legge veiledning og tilsynsoppgaver til Arbeidstilsynet og Mattilsynet framfor til departementene.

3.8 Stort behov for veiledning og utdanning

SINTEF er positive til at det utvikles en veileder om kontroll med kunnskapsoverføring. Vi ber om at denne **blir utvidet med presise og utdypende forklaringer, og casebeskrivelser**, som vil være til god hjelp i virksomhetens vurderinger. SINTEF viser til hensiktsmessig veileder som er utarbeidet av BAFA i Tyskland. [Tysklands veileder for forskning.pdf](#)

I tillegg til skriftlig veileder, vil sektoren ha behov for et kunnskapsløft innen eksportkontroll. Det er behov for følgende:

- Beskrivelse av når eksportkontroll skal vurderes, som ved publisering, oppstart av oppdrag og prosjekter, deltagelse på konferanser og møter
- Oversikt over land Norge har sikkerhetspolitisk samarbeid med. Eksempelvis landgruppe 1-4, der gruppe 1 er EU, NATO og andre nærstående land

Det er behov for at UD, sammen med PST og Tolletaten, tilbyr kurs og utdanning innen

eksportkontroll. Per i dag må norske virksomheter som vil sikre kompetanse til Sverige for å bli kurset av sertifiserte eksportkontrollrådgivere. Det tilbys ikke sertifisering i henhold til norsk regelverk. Vi ber UD om å sikre tilsvarende kurs i Norge, som [Sveriges Exportkontrollförening](#) tilbyr, alternativt i en overgangsfase inngå avtale med Exportkontrollföreningen om å tilby kurs tilpasset norsk regelverk.

3.9 Tilbakevirkende kraft

Høringsinstansene er bedt om å komme med innspill til hvordan forskriftsendringene bør gis "tilbakevirkende kraft" og gjelde for løpende aktiviteter, og om eventuelle overgangsordninger. SINTEF anbefaler at pågående prosjekter og aktiviteter gjennomføres som planlagt. Forskriftsendringene bør gjøres gjeldende kun for aktiviteter som påbegynnes etter at den nye forskriften trer i kraft og eventuelt endringer i eksisterende arbeidsforhold.

Ikrafttredelsestidspunktet bør gi aktørene god tid til å tilpasse seg.

3.10 Negative økonomiske konsekvenser ved foreslått endring av forskrift

SINTEF erkjenner at den geopolitiske situasjonen tilsier at også vi må endre praksis. Dette vil kunne medføre tap av prosjekt-, rekrutterings- og samarbeidsmuligheter med tilhørende inntekter og det vil i tillegg kunne øke våre kostnader. Følgende liste gir **eksempler på negative økonomiske konsekvenser ved foreslått endring av forskrift.** Noen av disse kostnadene er nok unngåelige, men omfanget vil påvirkes av i hvilken grad våre innspill imøtekommes.

- Økte kostnader i forbindelse med forskningssamarbeid og forskningsoppdrag med utenlandske virksomheter. Ekstra arbeid for forskerne og eksportkontrollrådgiverne der forskningstimer går med til saksbehandling og oppfølging av eksportkontroll.

- Økte kostnader fordi vi må ansette kontraktsrådgivere/jurister eller omdisponere eksisterende ressurser for å sikre etterlevelse og kontroll med kunnskapsoverføring. Vi må regne med økte kostnader ved
 - Kunnskapsløft til rådgivere som skal bistå virksomheten med etterlevelse av eksportkontroll. Kurs og reiser til Sverige.
 - Oppfølging av eksportkontroll ved leveranser og/eller samarbeidsprosjekt med utlandet vil belaste prosjektleder/forskningsleder/ eksportkontrollrådgiver
 - Vurdering av eksportkontroll før publisering (forsker/prosjektleder/samarbeidspartnere)
 - Teknisk bistand til utlandet vil belaste forsker/prosjektleder/eksportkontrollrådgiver/ samarbeidspartnere/kunder
 - Vurdering av eksportkontroll for kunnskap som skal deles ved tjenestereiser til utlandet (alle ansatte)
 - Ansettelse av utenlandske medarbeidere vil belaste forskningsleder/forskningsssjef/sikringssjef/eksportkontrollrådgiver
- Økte kostnader ved substitusjon av lisenspliktig utstyr til ikke-lisenspliktig
- Økte kostnader ved differensiert fysisk sikring /skjermingstiltak tilpasset eksportkontroll – isolasjon av lisenspliktig utstyr, teknologi mm
- Økte kostnader ved forsinkelser på grunn av lang saksbehandlingstid i UD
- Tap av oppdrag og forskningsmidler i konkurranser med virksomheter i EU/UK
- Tap av kompetanse til EU, Storbritannia og andre nærstående land
- Tap av omdømme – Ansattes opplevelse av diskriminering og forskjellsbehandling basert på nasjonalitet i tillegg til forsinkelser i leveranser på grunn av toll, lang saksbehandling hos UD og økt merarbeid og krevende samhandling for samarbeidspartnere.
- Arbeidsrettslige konsekvenser for løpende ansettelsesforhold – endring av arbeidsoppgaver, tilganger osv.

De økonomiske konsekvenser bør belyses samlet for forskningssektoren og SINTEF har derfor bedt Abelia om å koordinere konsekvenskartleggingen. **Vi henviser til Abelias hørings svar for ytterligere belysning av negative konsekvenser for SINTEF og sektoren.**

4 Konklusjon

Som vi skriver innledningsvis støtter SINTEF intensjonen om et ansvarlig regelverk som er tydelig i møte med sikkerhetsutfordringer. Samtidig mener vi at forslaget trenger betydelig endring før det kan vedtas. Dette for at det skal kunne praktiseres på en hensiktsmessig måte og balansere interessekonflikter knyttet til internasjonalt samarbeid innen avansert forskning og teknologiutvikling og behov for kontroll med kunnskapsdeling innen fagområder med militær relevans. Det er åpenbare målkonflikter mellom dette regelverket og flere av regjeringens strategier, særlig innenfor Kunnskapsdepartementets og Næringsdepartementets sektoransvar.

Det er av stor betydning at norsk regelverk er harmonisert med EU og andre nærstående land og at UD setter virksomhetene i stand til å etterleve eksportkontroll ved å gi forutsigbarhet, god veiledning, rask saksbehandling og tydelige retningslinjer.

SINTEF ber UD om å etterse at norske forskningsinstitusjoner kan konkurrere på like vilkår som tilsvarende virksomheter i EU og andre nærstående land, slik at vi fortsatt kan rekruttere kandidater i verdensklasse.

5 Kontaktinformasjon

SINTEF AS

Marian Resell, sikrings- og beredskapssjef

marian.resell@sintef.no

Med vennlig hilsen

for SINTEF

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Reidar Bye', is positioned above a blue horizontal line.

Reidar Bye (22. jun. 2022 22:09 GMT+2)

Reidar Bye

Visekonsernsjef